

FI HDAN IL-MULEJ

Azzjoni kważi Sagra

f'Att wiehed

mill-“Oracolo ta' Saint Faix”

Maqluba mill-Frañiż għat-Taljan

minn

Abate Melaliore Casarotti

u mit-Taljan għall-Malti b'zieda kbira

minn

CARMELO GALEA S.D.B.

PERSUNAGGI

IS-SULTANA SAHHARA — Ftit xiha.

ALCIDORO BINHA — Żagħżuġh sabih.

LUCINDA PRINCIPESSA — Xebba sabiha.

PAWLU, TA' TARSU — Dehra ta' Appostlu.

Erba' Tfajliet libsin ta' Statwi.

DEDIKA

Niddedika

dan iċ-ċekjken xogħol tiegħi
lil għaziza oħti Antonina
li x-xbieha Angelika tagħha
hija dejjem quddiem għajnejja.

ATT DRAMMATIKU

Ix-Xena tiżvolgi ruħha fil-famuż palazz tas-Sultana Saħhara. Sala rikkissima, bieb fil-lemin, iehor fix-xel-lug u iehor fin-nofs. Mas-Sala hemm erba' statwi libsin l-abjad, tnejn fuq kull naħa. (Tfajliet imlibsini ta' statwi). F'idejhom għandhom strumenti tal-mużika, fuq naħa u xi ġirlandi tal-fjuri fuq in-naħa l-oħra.

Kostumi Romani, epoka ta' l-Imperu.

L-Ewwel Xena

Ix-Xena tkun is-Sultana Saħhara bil-bakketta tas-sharijiet f'idejha u Alcidoro maġenbha.

- SAH. Inti verament bniedem bla sabar, ma tobdix...
- ALCI. Maħbuba omm tiegħi...
- SAH. Ghidli fejn qatt qaghad tigri s'issa, u jien ommok nistenniek...
- ALCI. Kont qiegħed nitgħaxxaq b'dik il-ħaġa li tiżbok kull ġmiel iehor li tinsab fil-milja tal-holqien kollu!
- SAH. X'tista' tkun din il-ħaġa li tiżbok kull ġmiel? X'imhatra kont qiegħed titgħaxxaq b'Lucinda?
- ALCI. Milquta miż-żiffa helwa ta' hawn ix-xemx, hija kienet rieqda fuq sodda tal-ward ifewwaħ il-ġonna!
- SAH. Hallejta tara lil wiċċek?!...
- ALCI. Sultana ommi; għidtlek li hi kienet rieqda. Drieħa l-leminija kien mixħut taħt rasha u l-ieħor imtawwal in-naħa tiegħi li bih donnha kienet qiegħdha tfitteq il-fjuri li għadhom kemm twieldu madwarha. Irrid naħseb li dak il-ħin kienet qiegħdha toħlom, u l-holm kien hekk melliesi li wiċċha beda jixgħel u sar sabiħ bħal ta' dawk l-Angli li jpingu fit-tempji. Jien

hassejt ruhi barra minni nnifsi!... U allura hassejt x'jiġbidni biex inħobb dik il-ħlejqa b'imħabba ta' l-akbar safa' ta' qalbi!

SAH. Oh! Iben mahbub tiegħi.

ALCI. Jien imxejt lejha, qbattilha jdejha u b'qalbi mfawra b'dik l-imħabba safja li tixbah il-ġilju, bistiella. Hawn it-tfajla tħarket u billi bżajt li tqum imħabba fija u tinduna bija, jien ergajt lura.

SAH. Int qatt ma kont rajtha qabel?

ALCI. Int qatt ma kont hallejtni naraha qabel, imma issa li rajtha!... Mahbuba ommi, tissuktax iż-żomni bogħod minn dak l-Anglu, ġhalieħ ikun kliem fieraħ. Jien ma nistax nobdik ġhalieħ jien lil Lucinda nħobbha, nadurha! Irrid ngħidilha, anzi għidilha inti stess li jien inħobbha, jekk le, tarani mejjet hawn f'riġlejk bi qsim il-qalb! (*Kwazi jibki*).

SAH. Ix-xjenza tiegħi hija bil-wisq kbira u setghana. Ftakar li ommok hi Sultana Saħħara u b'din il-bakketta tagħmel għoġbijiet... Ngħid kelma u l-għoljiet nibdilhom fl-iżbah palazzi, nista' nqajjem irwiefen, naqleb il-baħar ta' taħt fuq, nista' nbiddel din il-belt f'deżert u qieghdha nara li b'din is-setgha kollha għad ma nistax inwaqqaf il-ġenn ta' wiehed żaġżuġ li tilef rasu wara l-imħabba. Hux trid tiegħu rajk f'idejk ibni? Izda kun af li jekk int ma tismax minn ommok u tgħaddi mit-triq il-mudlama int titlef lil Lucinda, iġġarraf l-hena ta' qalbek u fl-aħħarnett titlef lilek in-nifsek. Mhux forsi jien li mmexxik biex ngħaqqdek qalb waħda ma' Lucinda? Izda qabel jeħtieġ li int tgħaddi mill-prova...

ALCI. Imma fl-aħħar mill-aħħar nista' naf għaliex int qieghdha żżommni lura biex Lucinda ma tkunx tista' tara lil wiċċi?

SAH. Halli meta ncarrtu l-velu ta' dan il-misteru; meta int ġejt fid-dinja jien ipprezentajtek tarbija quddiem l-Oraklu u tlabtu jgħidli x'inhu l-ġejjieni tiegħek, u l-lehen tal-misteru wegibni:— "Bin is-Sultana Saħħara jinsab imhedded minn diżgrazzji koroh u qatt ma jista' jkun hieni jekk ma jasalx biex jinħabb minn tfajla Principessa li taħsbu trux, mutu u nsensibbli. Din hi prova li jrid jgħaddi minnha biex ma jitqarrax."

ALCI. Trux, mutu u nsensibbli biex ma jitqarraqx?...

SAH. Tista' taħseb ibni għall-imħabba li għandi lejtk din l-aħbar kif niktitli qalbi! Izda meta qgħadt naħseb ftit rajt li l-Oraklu għandu raġun, għax kull żagħżuġ qabel ma jagħmel il-pass taż-żwieġ għandu jkun żgur mill-għażla tiegħu biex umbagħad ma jibkix l-iżbalji tiegħu... avolja għandek triq imwegħra quddiemek, izda biex lili ssibni dejjem miegħek ara li tisma' l-lehen misterjuż tal-Oraklu.

ALCI. Ommi, l-fidi tiegħek hija mibnija fuq is-superstizzjoni u jiena fuq in-nisa xejn ma naħsibha bhalek, għalhekk ma nista' nemmen qatt...

SAH. Ismgħani ftit, fl-istess jum tat-twelid tiegħek hlejqa oħra rat id-dawl tax-xemx għall-ewwel darba. Din hi l-Principessa bint is-sultan li jgħammar fil-Gżira ta' ma' ġembna. Din hija l-maħbuba tiegħek Lucinda. Jien imġielha mil-lehen misterjuż qabbad lil min jisraqha u jgħibhieli hawn fil-palazz tiegħi fejn ebda bniedem qatt ma jirnexxilu jidhol. S'issa din il-Principessa għada qatt ma rat nies hliet dawn

l-istatwi li jien bix-xjenza ta' din il-bakketta tiegħi nagħtihom il-ħajja, biex jaqduha. Statwi li jahdmu bħal magni nsensibbli... bla smieħ, bla kliem u bla ruh. Qatt ma tajta ħjiel ta' dak li jġgri fid-dinja. Jien s'issa pperswadejtha li fid-dinja kollha jiena u hi biss għandna d-donn li nitkellmu, naħsbu, nagħrfu u nirraġunaw. Gegħltha tifhem li l-bnedmin l-oħra kollha ġew magħmulin insensibbli bla ma jagħrfu l-hena, in-niket, l-imħabba u l-mibegħda.

ALCI. Imma int x'interess għandek li tagħmel magħha dan kollu? Għaliex tajtha din it-trobbija?

SAH. Għadek ma fhimtnix? Biex int tkun żgur mill-għażla tiegħek skond il-lehen misterjuż ta' l-Oraklu. Gegħeltha tifhem li int ma intix ħliel statwa.

ALCI. Jien statwa bħal dawn? (*Juri l-istatwa*).

SAH. Mela, statwa aktar perfezzjonata minn dawn u aktar imdaqqa.

ALCI. Qed nifhem. (*Jitbissem*). Din l-idea se tkun ta' l-akbar divertiment għaliġa... Naħseb li nirnexxu. Lucinda, ngannata mis-sħariġiet tiegħek taħsibni statwa mingħajr raġuni. Kif jitlob il-lehen misterjuż ta' l-Oraklu. Iva Lucinda temmen li jien għandi haq u par għajnejn biex iżejnu biss lil wiċċi... Tista' tqarraq bir-raġuni, immab'dik id-dinja ċkejna li tgħammar fil-qalb ma jqarraq hadd, u għalhekk hi tarani u tħobbni. Ir-rifless tal-ħarsa tiegħi tidhol bħal vlegga ġewwa qalbha, ukoll jekk ma tifhimx tfur bl-imħabba. Issa maħbuba ommi, hi tkun tħobbni u jiena allura nkun il-bniedem l-aktar felici!! Imxi niltaqgħu magħha; u int tista' tibqa' żgura li għalkemm l-imħabba tiġbidni lejha jien sejjer nidher quddiemha bħal statwa

ta' l-irham kif issugerilek il-lehen misterjuż ta' l-Oraklu. (*Jidhaq*).

SAH. Għadu ma wasalx iż-żmien li int turi ruhek quddiemha. (*Tħares*). Oh! qieghdha naraha gejjja! Ibni mur inheba f'dik is-sala. (*Turieh in-naħa tax-xellug*). Fit-taħdita tiegħi magħha sejra nhejjilek dik it-triq li int tixtieq tghaddi minnha.

ALCI. (*Kwaži biex jitlaq*). Kellimha bil-ħlewwa. Meta hija tmelles liċ-ċkejken kelb tagħha huwa jilgħaqilha wiċċha... jasal il-jum għaliya nkun nista' npoġġilha l-fjuri fuq xuxitha tad-deheb?

SAH. Ghidtlek int għalissa ma ntix ħlief statwa tal-irham.

ALCI. (*Hu u sejjer waħdu*). Ommi trid tisqini l-fidi tagħha, iżda tinsab imqarqa. (*Jitlaq*).

It-Tieni Xena

Saħhara u Lucinda

LUCI. (*Tidhol mil-lemin liebsa ta' Principessa, titkellem waħedha*). Le, le mhux ħsieb fierah tiegħi, mhux ħsieb fierah tiegħi, ma kinetx holma. Hu kellu fommu fuq il-gawhra ta' jdejja!

SAH. X'int tghid Lucinda?

LUCI. Ahfirli!... Ma kontx naf li int hawn...

SAH. Smajtek tghid li kellu fommu fuq idejk?... u min kien dan?

LUCI. Ma nafx. Hu għab bħal berqa. Imma naf li meta bisli idi donnu tefgħali vleggħa għal qalbi u halli-hieli miġughha! Issa qalbi tinsab bħal dgħajsa fil-maltemp, bil-qluġħ qalb il-mewġ u nħossni m'għadnix dik li kont... jiena qomt, għaddejt minn qalb il-fjuri nfittex... iżda x'jiena nfittex ma nafx... in-nifs li niehu ntela' bi fwieħa

gdida. Il-ħolqien donnu bexxaq fommu biex jidhaqli, nara l-fjuri jitbissmu. Mamma helwa ta' qalbi! Oh! x'raw għajnejja; fuq sigra thaddar u thammar bil-laring nilmaħ zewġ għasafar; b'liema hlewwa, inaqqu 'l xulxin!... donnhom qegħdin jitbewsu, iġhannu u jaqbzu minn fuq fergħa għal oħra, mhux le bħal dawn l-istatwi li int iċċaqlaq bil-bakketta tiegħek... iżda l-ħarsa tagħhom kienet bħal dawk il-kwiekeb li fil-għaxija jteptu fis-sema... kien jonqoshom il-kliem bħalna... Inqas ahna mamma, qatt ma ħarisna lejn xulxin b'dik il-hlewwa... u mbagħhad wara għanja sabiħa, siku fl-akbar hemda u bdew ifarfru gwenħajhom b'helm ta' l-akbar hena!

SAH. (*Tidħaq*).

LUCI. Għaliex qiegħda tidħaq?!

SAH. U żgur li nidħaq... jeħtieġ li jien nispjegalek u int titgħallem. Tahseb int forsi li dawk l-għasafar kienu qegħdin jifhmu xi haġa?

LUCI. Hekk irrid naħseb...

SAH. Iva eh?! Allura tista' tahseb ukoll li meta ddoqq iċ-ċedra tiegħek jew il-flaut huma jkun qegħdin jifhmuk u jwieġbuk? Jew lehenhom għandu x'jaqsam ma' tiegħek?

LUCI. Dan mhux paragun, dawk huma magni, strumenti...

SAH. Kemm-il darba għidtlek li wkoll dawk l-għasafar li tara jittajjru qalb il-ħdura tal-ġonna huma wkoll magni perfezzjonati aktar mill-strumenti tiegħek. In-natura li hi aktar għolja mill-arti, poġġitilhom ċertu mekkaniżmu li jistgħu jitharku u jghannu aktar mill-kordi taċ-ċedra.

LUCI. Mamma helwa tiegħi, tista' tghidli u ttennili għal elf darba, jien qatt ma nasal biex nemmen dan li int qieghdha tghidli. Dak li jien rajt f'dawk iż-żewġ għasafar isahhahni dejjem iżjed biex niċhad dak li int trid tbellgħani. Oh! Kieku jien stajt naqbad lil dawk iż-żewġ amorini, kont nibda nziegħel bihom, inbushom, u mba- għad nitlaqhom f'gagga biex noqghod nitgħax- xaq bihom fil-waqt li jien lill-istrument tiegħi qatt ma hassejt il-bżonn li nghanqu mie- għi, inziegħel bih u nbusu, għaliex fih dejjem hassejt haġa kiesha, mejta!!

SAH. (*Waħedha*). Jehtieg li nuriha xi sharijiet aktar tal-ghageb. (*Lil Lucinda*). Lucinda hares lejn dawn l-istatwi, iflihom tajjeb... misshom... huma ma humiex hlief irham; u int bla dubju ta' xejn temmen li dawn m'għandhomx ruħ sensi- bli? B'dan kollu jien b'din il-bakketta nharrik- hom bħalma int rajt jitharku dawk l-għasafar, u int tibda allura biex taħseb u temmen li dawn jisimghu u jitekllmu u li huma sensibli bħalna? ... (*Bil-bakketta maqika tmis l-erba' statwi, tnejn mill-istatwi jaqbd u jdoqqu: waħda l-flaut u l-oħra ċ-ċedra u t-tnejn l-oħra jiżfnu l-min- wett. Meta jispiċċaw imorru f'psthom u ma jitaħrkux iżjed*).

LUCI. (*Thoss djieqa f'qalbha*).

SAH. Xi gralek Lucinda? Liema djieqa ta' qalb laq- titek bħal sajjetta f'daqqa waħda?! Forsi ma joghgbukx dawn l-istatwi?...

LUCI. Laqitni iva! Dan l-għemil hawwadli l-proġetti tiegħi kollha u ġarrafli l-hena kollha ta' qalbi! Mela intkom ma intkomx hlief makni... jien kont naħseb li intkom hlejgat sensibli, li meta tkunu tkantaw flimkien thossu l-ferħ li hassejt

jien meta rajtkom titbewsu. Anqas jien ma nista' nifrah aktar magħkom. Kont ngħid bejni u bejn ruhi; jekk żewġ għasafar in-natura żejnithom bl-imħabba xi ngħid għalija x'hin inħoll xuxti u taqa' fuq sidri bħal ħjut tad-deheb? X'ngħid għalija li noħlom b'żagħżuġ ipogġili fjur fuq għajnejja u qalbi tibda thabbat? Le, le ommi ma nistax nemmen! Bilfors li jrid ikun hemm ħlejqa oħra li tibdel imħabti. Mamma iva int taf, għidli s-sewwa, min kien dak li fl-irqad tiegħi gie u biesli jdejja.

- SAH. (*Tidhaq*). Mela... jidhirli li kien żagħżuġ bniedem, iva, għaraftu mill-passi tiegħu... li ilu minn dalgħodu jdur mal-Palazz tagħna. Huwa resaq hdejk għaliex ra xi haġa li tixbah lilu, izda malli sebah inti stambaht il-harsa tiegħek beżżgħetu u hu ħarab minnek.
- LUCI. Bniedem, żagħżuġ... allura l-bnedmin huma makni wkoll?
- SAH. Ċertament, izda makni iżjed perfetti. Lewn laħamhom huwa x'aktarx abjad u d-daqs huwa ta' dawn l-istatwi, jien kelli bnedmin fil-palazz tiegħi, izda huma kellhom tant difetti li kienu jaejquni...
- LUCI. L-għasafar jgħannu, dawn l-istatwi jizfnu, l-istrumenti jdoqqu, u l-bnedmin x'jafu jagħmlu?
- SAH. Bejn il-bnedmin issib varjetà kbira. Hemm dawk jissejġu gwerrieri, l-aktar li jingħogbu... Dawn tarahom jingabru fil-wità bl-eluf bix-xwabel misnunin f'idejhom u b'dawn jissieltu wieħed kontra l-iehor u jbiċċeru lil xulxin u jitqatlu bejniethom.
- LUCI. Oh!! X'kefrija! B'dan kollu xejn ma jisgħob-

bija li nara bniedem avolja nibza' mix-xwabel tagghom.

SAH. Le, int qatt m'ghandek tibza' minn raġel. Ahna nisa u quddiemna kulhadd jinzel għarrkupptejh. Dawn il - gwerrieri qerrieda għad - dehra taghna jinżlu sa l-art f'riġlejha. Għandek tkun taf li ahna n-nisa ngibu fil-harsa ta' għajnejha bħal kalamita li tiġbed, issaħhar u tghoġob ukoll lil dawn il-makni ta' bnedmin u allura quddiemna jsiru donnhom figuri bħalma x-xbiha tiegħek tidher f'dik il-mera.

LUCI. (*Thares fil-mera*). Dik ix-xbiha hija tiegħi!

SAH. Hekku, hawn irridek binti. Dik ix-xbieha hija tiegħek, iżda mhix int... Hekk ukoll il-bnedmin l-oħra, minn għalik li qegħdin jiehdu sehem f'dak li tħobb qalbek u ma jkunx xejn ħlief il-passjonijiet tiegħek.

LUCI. Mamma wrini dak li ġie jbusli jdejha filwaqt li kont rieqda, int bix-xjenza tas-sharijiet tiegħek tista' kollox.

SAH. Kieku int ma bezzajtux għandu ħila kien jibqa' jiggerra ma' dwar dan il-palazz. Jien sejra nfittxu qabel ma hu jitbiegħed u jgħib għal kollox.

LUCI. Iva, mur malajr, jien bla sabar nistenniek hawnhekk.

SAH. (*Titlaq tidhaq*).

It-Tielet Xena

Lucinda wahedha

LUCI. Hi harġet tidhaq. Forsi għaliex tarani bla sabar, biex ngħid is-sewwa għandha ftit tarraġun... il-kurzità tiegħi waslet sax-xifer, iġhaddu tant xeni minn quddiemni li qalbi

donnha tixtieqhom! Nixtieq nara quddiemi bniedem, nara bniedem għall-ewwel darba jidher quddiemi. Irrid indoqq biċċa mużika fuq iċ-ċedra tiegħi. (*Tmur taqbad iċ-ċedra li kellha f'idejha l-istatwa, tqoġġi bilqiegħda u tibda ddoqq. Wara li daqget terġa' tpoġġi iċ-ċedra fejn kienet*). Qiegħdha jigi ħsieb... jien m'iniex hlief sturduta... jien ma kellhix inhalli lis-saħħara tmur wehedha... jien kelli mmur magħha... iva biex hi tftitex minn naħa u jien infittex mill-oħra, hekk aktar kien ikun faċli naqbduh. (*Tmur toqgħod bilqiegħdha u terġa' tqum*). Liema suspetti nfami qegħdin ihawduli rasi! Għaliex hija ma stednitniex biex immur magħha?! Hekk kont nista' nagħtiha għajnuha. Ma tafx x'jista' jinqala'. Però meta qaltli li l-bnedmin għandhom hafna difetti jien rajtha titbissem. Ma naħsibx li kienet qiegħda tgħid is-sewwa. Din is-Sultana Saħħara li tgħid li hija ommi nibza' li qiegħdha taħbili xi haġa. Imma jien ma nhalliha qatt tidhaq bija. Immur niltaqa' magħha qabel ma hi tonsobli xi xibka u twaqqani fiha. (*Tkun sejra*).

Ir-Raba' Xena

Saħħara u Lucinda

u mbaġħad wara Alcidoro

- LUCI. Oh! Diġà tinsab hawn? (*Tidhol is-Saħħara*).
Rajtu? Qbattu?
- SAH. Iva, u ma habbatnix wisq biex wassaltu sa hawn.
- LUCI. Fejn hu issa?
- SAH. (*Iddawwar wiċċha tħares*). Għadu kemm kien miexi warajja!!
- LUCI. Hallejtu jħrablek? (*Tilmaħ lil Alcidoro u*

donnha tinhasad) Oh!... Mamma tiegħi!!...
Ma... Kif... Veru... iva ... xi haġa hekk...

SAH. (*Tgħid bhala*) Oh! Mamma tiegħi... ma... kif...
veru iva... iva xi haġa hekk. Xi trid tgħid
b'dan?

LUCI. Ma nafx... int tajtni harsa li biha hawwadtni
ghal kollox.

SAH. Jien hawwattek?

LUCI. (*Tmur toqghod majenb Alcidoro*). Huwa kbir
daqsi. Kif qiegħed iħares lejja. Ghajnejh hel-
win u grazzjużi, jiena żgura li hu mhux hażin
bħal dawk il-gwerrieri li għidtli int. Tajjeb,
jien irridu kollu tiegħi.

SAH. Tista' tieħdu.

LUCI. Jeħtieg li nagħtih isem. Kif sejr in sejhulu?

SAH. Kif jgħoġbok lilek...

LUCI. Insejhulu Hanini.

SAH. Sejjaħlu Hanini. Izda nhallu għal ftit lil Hanini
u mmorru naraw fenominu li waqa' taħt ghaj-
nejja hi u niezla x-xemx.

LUCI. Mamma tiegħi, rajta bosta drabi x-xemx niezla
wara l-gholjiet.

SAH. Izda qatt ma rajt dak il-fenominu u jien u int
biss għandna d-don tar-raġuni biex nistgħu
nitkellmu.

LUCI. Bħal dan il-hin m'għandhix sabar u la nara
x-xemx u inqas noqghod nirraġuna.

SAH. Tajjeb, mela ibqa' mal-Hanini tiegħek. Jien ma
rridx inčaħadlek din ix-xewqa tiegħek, izda
però dalwaqt jibdielek mill-ghemil tiegħek.
(*Titlaq*).

II-Hames Xena

Lucinda u Alcidoro

(*Baqghu waħedhom ma' l-istatwi*)

LUCI. Hi sejra, tant aħjar. Il-preżenza tagħha thaw-wadli rasi, kliemha sar idejjaqni. (*Tħares lejn Alcidoro*). Kemm għandu xahru sabih, rasu helwa u dritt fuq il-persuna. Hu dik il-ħaġa li għal tant żmien kienet tfitteq qalbi. Xi ħaġa hekk kont nara fil-holm tiegħi. (*Tirripeti l-kliem tas-Saħħara*). “Dalwaqt jibdielek mill-għemil tiegħek”, qaltli s-Saħħraa Sultana. (*Iddur lejn Alcidoro*). Le Hanini tiegħi jien inħobbok dejjem. Is-Saħħara trid idaħħalli f'moħħi li l-bnedmin huma makna bħal dawn l-istatwi. Eppure kemm hena m'inhix inħoss noqgħod maġembek. Ersaq aktar magenbi. Huwa ġej biex inkun nista' ngawdih aħjar taht għajnejja. (*Tpoggjilu żigarella tal-ħarir twila f'għonqu u żzomm it-tarf tagħha f'idejha*). Qieghda nisma xi ħsejjes! Forsi ġejja lura s-Saħħara? Hekk malajr? (*Tqum minn bil-qieghda u tmur tħares, però tibqa' żzomm lil Alcidoro miż-żigarella*). Tqarraqt. Hi mhix ġejja. Hi baqgħet hemm tikkontempla l-fenominu tax-xemx. Nittama li hi tibqa' hemm sakemm jien immur insejħilha. (*Tieħu siggu ieħor u tagħmel sinjal lil Alcidoro b'ieq jiqgħod bil-qieghda*). Hu ma jridx joqgħod bil-qieghda. (*Alcidoro jinżel għarrkupptejħ quddiem Lucinda*). Hanini! Iva semmejtek tajjeb Hanini, għax kull ma fik hu bnin u helu bħal dawki il-gilji u l-Kriżantemi li bihom inzejjen lil sidri. Int sraqtli! qalbi! Int saħħartni. Jien inkellmu bit-tama li hu jifhimni u jwegibni. Oh! X'ferħa bla temma! Huwa ma jwegibnix u b'danakollu nħoss

li nhobbu bhal hhub ghajnejja. Hanini, tini jdejk. (*Alcidoro jagħtiha idu*). X'jien inhoss!! Qalbu qiegħdha taħabbat bhal tiegħi.

ALCI. (*Waħdu*). Din hi prova tan-nar għal din qalbi li ma tafx taħbi l-imħabba!

Is-Sitt Xena

Saħhara u ta' Qabel.

SAH. (*Tiffaċca mill-ġenb*). Kienet tehtieg id-dehra tiegħi. Nittama li dak l-istordut ta' ibni ma nesieix li għandu juri ruhu trux, mutu u nsensibli.

LUCI. (*Tmur tigrri fuq is-Saħhara*). Mamma tiegħi nitlobok grazzja... tgħidlix le!!!...

SAH. U xi tkun?

LUCI. Inti tista' kollox, aghmel li Hanini jismagħni, jifhimni u jwegħibni.

SAH. Qiegħda titlobni haġa li ma tistax tkun.

LUCI. Sultana?! Għaliex tiċhadli dan?

SAH. Mhux niċhadlek iżda ma jistax ikun li nikkuntentak.

LUCI. Int sejra toqtolni bil-ghali!!

SAH. Kemm-il darba għandi nghidlek, dawn l-istatwi li jghaddulek iż-żmien biż-żfin tagħhom mhumiex hliet makni li fiċ-ċaqlieg tagħhom jixbħu lilna iżda qatt ma jistgħu jkunu sensibli, jobogħdu u jhobbu bhalna, u Hanini hu wieħed minnhom, hu statwa li jien tajtha s-setgħa biex tiċċaqraq...

LUCI. Fhimtek u dhalt aħjar fil-ħsieb tiegħek.

SAH. Il-ħsieb tiegħi? Fissirli xi trid tgħid?

LUCI. Irrid ngħid li int għarfa hafna u trid li jien insir filosofa bhalek biex tkun tista' gġieghelni

nifhem dak li trid int. Int m'għandekx rieda tajba biex iġġieghel lil Hanini jiehu l-hajja u l-kelma, għaliex tibza' li jekk ahna nitkellmu flimkien qalbna aktar tingibed bl-imħabba għal xulxin u int tigi minsija minnha u bogħod minn qalbna. Tajjeb Sultana Sahhara, kun af li bil-haqq kollu jien inħoss ruħi mogħtija għalik! Jiena nistqarr ruħi nġoranta u nobgħod ix-xjenza u biex nagħtik prova ta' dan, arani sejra nkisser l-istrumenti li tajtni u nqatta' l-pergameni tax-xjenza li jinsabu għal xejn fl-appartament tiegħi. Għal min kitbuha x-xjenza jekk ma hawnx bnedmin li jistgħu jqieghduha fil-prattika? Sahha! (*Terħi ż-żigarella li bija kienet qieghdha żzomm lil Arcidoro u titlaq*).

Is-Seba' Xena

Sahhara u Alcidoro

- ALCI. Addio globi, addio sferi u addio kotba. Qieghda tara, ma, safejn wassalha? Imsejkna tfajla, iġġibli hniena!
- SAH. Hi tfajla fuq tagħha bhalek.
- ALCI. Dik il-hajja li timliha bil-hegga aktar iġġieghlni nhobbha. Hi tidher hlejqa sinciera, u int omni taf li ibnek jadura s-sincerità, kif trid li ma tigbidnix? Issa mamma tridni ngħidlek is-sewwa?
- SAH. Ghid dejjem is-sewwa ibni.
- ALCI. Kieku int ma gejtx fil-waqt!...
- SAH. Kieku ma gejtx fil-waqt?...
- ALCI. Ma kontx aktar sid tiegħi nnifsi, quddiem dak il-gmiel angeliku. Xuftejja bdew jirtodu u kont wasalt biex niftah fommi biex nitkellem.
- SAH. Tinsiex il-lehen misterjuż ta' l-Oraklu.

ALCI. U x'Oraklu?! Jien quddiemi ma kellix hlief lil Lucinda, wiċċ li donnu fetax bhal ġilju quddiemi u xammejt il-fwieha tiegħu! Dik il-ħarsa ta' għajnejha donnhom jgħumu qalb il-ġawhar, melsuni bhal id bellusija li tmelles hamienma bajda! Għajnejja zammejtthom baxxi iva, iżda bdejtnigdem xuftejja biex nobdi lilek u hekk rażżant is-sensi tiegħi kollha. Kemm hi haġa diffiċli trazzan lilek innifsek quddiem il-haġa li tħobb! Ommi għidli, għaliex qieghdha ttawwalli dan il-martirju? Il-prova għaddejna minnha, int rajt b'għajnejk li Lucinda thobbn b'qalba kollha, b'ruħha kollha. Ara żewġ anġli safja fi ġnien jilgħabu qalb il-fjuri u ara lilna! Għalhekk x'int tistenna biex Lucinda tkun il-kustilja tiegħi? Jien irrid niżżewwigha.

SAH. Jehtieg li int titrazzan għal ftit ieħor. Irrid nara tibqax kustanzi fl-imħabba tagħha, hawn tinsab l-għazla tiegħek. Kemm żaġhżagħ ma ġewx imqarrqa. Certi tfajliet għall-ewwel juruk wiċċ helu, u mbagħad jisquk l-imrar kollu.

ALCI. Wiċċha jagħti xiehda ta' l-akbar garanzija.

SAH. Min jgħidlek li mhux hlief sempliċi sentiment fierah li hi turi lejki? Dik ma tissejjahx vera mħabba, hi l-ewwel darba li rat bniedem quddiema, aħseb int liema kurżitā twielded ġewwa qalbha għal din il-haġa ġdida li huwa int ibni, żaġhżuġh li tiżbok kull ġmiel ieħor! (*Tbusu fuq ġbinu*). Għalhekk il-prudenza tghallimna. Ipprova bis-sabar, għall-inqas tlitt ijiem oħra, ukoll ġimgha jekk ikun mehtieg.

LUCI. Ġimgha? Trid tiċċajta?

SAH. Ma inhiex qieghdha niċċajta ibni.

ALCI. Ġimgha oħra mcaħhad minn dak l-oġġett li ntrabat ma' qalbi?! Aħseb ftit ommi. Aħseb ftit

tqieghed blokka silġ fuq sidrek biex titfi din il-
ħuġġieġa li matul dan il-lejl sejra ddewwibli qal-
bi. Le. le ommi, ġib quddiem għajnejk żewġ għa-
rajjes tilgħin it-taraġ tat-Tempju, libsin l-ab-
jad u mexjin taħt xita ta' fjuri lura lejn dar-
hom, bħal żewġ ħrief innocenti nifirħu b'xulxin
u int trid li jiena?...

SAH. Jien rrid li l-ħaruf ikollu rasu f'postha.

ALCI. Ghid aħjar li trid tarani nsufri ċerti terturi ta'
għamla ġdida, u dan hu żzejjed għal forzi
tiegħi!

SAH. Allura kif jagħmlu ċerti tfajliet li għal xhur
shaħ jitrażżnu f'din li hi mħabba, biex jippru-
vaw żaġħżuġh jekk hux sincier? Xi minn daq-
qiet ukoll juru haġa b'ohra, iżda jirnexxu.

ALCI. Imma jien la jien tfajla u lanqas waħda minn
dawn l-istatwi u għalhekk sejjer nitlob lil
Lucinda tagħtini idejha bħala għarusa tiegħi.

SAH. Nitlobok ibni, stenna ftit ieħor... hallini nipro-
valha qalba b'esperimenti godda qabel ma inti
turiha minn int u x'setgħat għandek... Ahseb
ftit li minn dan tiddependi l-facilità tal-ħajja
tiegħek kollha. Iskot hija riesqa lejna.

It-Tmien Xena

Lucinda u ta' qabel

LUCI. (*Tidħol mill-lemin ferħana*). Issa nħossni kun-
tenta! Qattajt il-pergameni u farrakt bċejjeċ il-
globu ta' l-univers u għarmejt hom mit-tieqa.

SAH. (*Lil Lucinda*). Inti bniedma bla fidi, u qalbek
ħażina!

LUCI. U inti tiranna! Inti tgħid li tħobbni u ċ-ċaħħad-
ni mill-grazzja li tlabtek... Grazzja li biha stajt

traqqadni f'baħar ta' hena! Stajt għamiltni feliči!

SAH. Biex nurik li jiena fittixt dejjem li nikkuntentak mill-aħjar li nista', sejra nħaddem ix-xjenza tiegħi, bis-saħħa tiegħi kollha u lil Hanini nagħmlu magna aktar perfetta minn dawn l-istatwi, magna verament meraviljuża li tmur u terga' tiġi, nagħmlu jidhaq, jibki, jista' jinzel għarrkupptejh quddiemek, juri ruħu ħelu, iqerras wiċċu, umli, supserv, twajjeb u ħazin. Jista' jobgħod u jħobb, ukoll jista' jitlef il-paċenzja.

LUCI. U dan kollu jgħamlu mekkanikalment?

SAH. Anzi nsejt ngħidlek li beħsiebni nagħmlu jgħanni, jsaffar u jitkellem.

LUCI. Hekk mela! Aghmel ta' l-inqas li huwa jitkellem!

SAH. Bil-qalb kollha, iżda ftakar dejjem li kull kelma li jgħidlek hija bħal domma ta' kliem bla ħażen u bla sens li huwa tghallem jirripetti bħall-papagalli u xejn iżjed.

LUCI. Dan għidtuli kemm il-darba u għoddok tliftli l-paċenzja. Issa ġielu jitkellem.

SAH. (*Lil Alcidoro*). Fhimtni hux kif għandek iġġib ruħek?... (*Lil Lucinda*). Halli nagħmlulu prova. Nggħaluh jireċta ftit bħalma jagħmlu l-atturi tat-teatru, inggħaluh iwieġeb bħal l-eku ta' min għandu l-ħajja u s-smiegħ.

ALCI. (*Dejjem jirrepeti l-kliem tas-Saħħara*). Min għandu l-ħajja u s-smiegħ.

SAH. Bħal mewġ iħoss ġo fih.

ALCI. Bħal mewġ iħoss ġo fih.

SAH. Ta' mħabba hena u ferħ.

- ALCI. Ta' m'habba hena u ferħ.
- SAH. Li m'ghandhiex tmiem u serħ.
- ALCI. Li m'ghandhiex tmiem u serħ.
- LUCI. (*Barra minnha nnifisha bil-ferħ*). X'lehen li jghaxxaq il-qlub! Bhal kordi ta' Arpa tad-deheb laqatli qalbi! (*Lil Alcodoro*). Id-daqq tal-qniepen li jħabbru l-miġja ta' l-Oraklu m'humiex helwin daqs leħnek!
- ALCI. (*Lis-Saħħara*). Ghad għandek xi dubbju li magħn Lucinda jiena ma nkunx felici? Li l-Oraklu ma jberikniex?
- LUCI. X'felicità? L-Oraklu? X'irrid jgħid? (*Lis-Saħħara*).
- SAH. Inti nsejt li l-annimali ta' din ix-xorta jtennu bla sens dak li jkunu semgħu?
- LUCI. (*Mdejqa*). Iva Sultana ommi, jiena kont insejt, u issa? (*Malinkonika*).
- SAH. U issa?
- LUCI. Ghaliex ma tkellimtx iżjed?
- SAH. Ghax daqshekk tgħallem jitkellem, jidhirli li jmissek thoss ruħek hinja. Inti għidli haġa, l-pappagal tiegħek jitkellem aktar minn hekk?
- LUCI. Il-pappagal tiegħi?! Issa bdejt nitlef is-sabar għal kollox! Inti għibtli dan il-paragun biex twaqqa' għaċ-ċajt l-effetti tiegħek, biex tkisser dik il-holma tad-deheb li bdiet torbot qlubna?!
- SAH. Sinjurina binti; il-lum inti għaddejja minn go shaba sewda u qiegħdha tara kollox ikrah min-thiex burdata tajba.
- LUCI. Le, L-għemil tiegħek sewwidli qalbi!! Hares, hares lejha sewwa. M'hiex haġa ta' qsim il-qalb li huwa ma jistax jifhem kemm jien inhobbu?!

- ALCI. (*Lis-Saħħara*). Il-missjoni ta' l-Oraklu hija mitmuma issa wasal iż-żmien li jiena nibda nifkellek.
- SAH. (*Talaq fomm Alcido*).
- LUCI. Min sejjer isabbarni, meta għandi ġmiel ta' żagħżuġ bħal dan quddiemni li lesta biex nagħti hajti għalih u huwa hekk insensibli, bla raġuni... (*Tgħatti għajnejha kwazi tibki*).
- SAH. Tassew haġa li taqtalek nifsek. Imsejtna Lucinda (*Tmellisa b'idejha fuq rasha*). Ara aghmel kif sejra ngħidlek, keċċi lil dan iż-żagħżuġ minn quddiemek u fittex li tinsieh għal kollox.
- LUCI. Inkeċċi lil Hanini?! Niċcaħhad mil-ġawhra ta' qalbi?! Oh maħbub tiegħi! Dan ma jkun qatt. (*Terġa' tgħatti għajnejha u tibki*).
- SAH. Tajjed mela, hallieh maġembek u tgħaxxaq bih billi tgħallmu jgħanni l-għana tiegħek u hekk tgħaddu flimkien il-jum ta' hajjtkom billi tisi-mgħu jtennilek bħal pappagal dak li inti tgħallmu.
- LUCI. Brava! Sa fl-aħhar issuġeritli haġa li togħhobni Hallini minn issa stess nibda biex nagħtih l-ewwel lezzjoni. (*Lil Alcido*). Hanini, ejja hawn maġenbi, halli naraw tafx tlissen l-isem tiegħi 'Lucinda'.
- ALCI. Lucinda.
- LUCI. Maħbuba tiegħi Lucinda.
- ALCI. Maħbuba tiegħi Lucinda.
- LUCI. Jiena nħobbok.
- ALCI. (*Jinxtehet għarrkupptejh quddiem Lucinda*). Iva, jiena nħobbok, jiena nadurak! M'hemmx kliem biex ngħidlek kif u kemm inħobbok Lucinda ta' qalbi! Nixtieq li jifthu fommhom dawk

il-gilji li hemm fil-ġnien tiegħek u magħhom inti toroqđ, halli l-bjuda tagħhom tkun tista' tghidlek xi ġmiel ta' safa żzejjen qalbi għalik! (*Tbusilha jdejha*). Hafna xorti nixtieq, iżda il-sieni jtennilek għal elf darba : 'Lucinda, jiena nħobbok!'

LUCI. Liema mużka laqtet lil widnejha!!! Mamma, ghidli li m'iniex noħlom?! Huwa issa tkellem mhux le bħala statwa mekkanika jew pappagal, iżda tkellem bis-setgħa tiegħu nnifsu, bħalma nitkellmu aħna!

SAH. Dan huwa frott ta' l-ewwel lezzjoni tiegħek.

ALCI. (*Lis-Sahħara*). Sultana Sahħara u omm tiegħi, huwa fieraħ li inti ttawwal din il-prova. Issa huwa kollox mitmum. Mela ħallini nuri lil Lucinda, li jiena m'iniex statwa mekkanika, iżda jiena bniedem imzejjen bir-ruħ, mhux b'ruħ magħgħuna b'duttrina qarrieqa li għallimtni int.

SAH. X'inti tgħid ibni?!

ALCI. Kun af omni li jiena qatt ma ħabbejt is-šarijiet tiegħek, is-superstizzjonijiet u wisq iżjed qatt ma emmint fl-allat moqżieža tal-paganeżmu. L-Oraklu li jispira s-šarijiet tiegħek, għaliya huwa dawgħa.

SAH. L-Oraklu huwa dawgħa? Dak li għamillni Sultana tas-Šarijiet, tagħni setgħat l-aktar kbar ukoll li nagħmel il-mirakli.

ALCI. Il-mirakli jista' jagħmilhom biss Dak li ħalaq is-Sema u l-Art. Kun af omni li t-twemmin tiegħi huwa fil-veru Alla ta' l-Insara.

SAH. Ibni int qiegħed tiġġenen?

ALCI. Iva, jiena qatt ma emmint bl-ispirazzonijiet ta' l-Oraklu bħalma temmen inti, jiena nemmen

fi-ispirazżjonijiet li għallimni s-surmast tiegħi bil-moħbi, irrid ngħid Pawlu ta' Tarsu.

SAH. (*Magħqġbha*). Dak li l-bieraħ qatulu rasu bl-ordni ta' Neruni?!

ALCI. Iva, l-martri! L-Qaddis li b'demmu ħasel l-art ta' Ruma!

SAH. Iben xelerat! Traditur! Arani minn hawn ġirja waħda għal għand l-Imperatur Neruni biex nakkuża l-ħtija tiegħek! (*Titlaq tigri*).

LUCI. Maħbub tiegħi Hanini, jiena ma nista' nifhem xejn! Biss qiegħdha nifhem li inti għandek qalb u ruh bħal tiegħi.

ALCI. Jiena jisimni Alcodoro u fi ftit kliem sejjer nira-kuntalek storja. Ommi qatt ma kienet Sultana, iżda msieħba ma' l-ispirti nfernali hija tgħid li l-Oraklu għamilha Sultana tas-Sharijiet. Hekku li meta twielid int ċkejġna prinċipessa, hija serqitek minn ħdan ommok u żammitek moħbija ġo dan il-palazz fejn qatt ma ħallietek tara nies.

LUCI. Jiena Prinċipessa?!

ALCI. Inti Prinċipessa ta' l-Egittu, bint is-sultana Iżabella.

LUCI. Mela s-Saħħara m'ħiex ommi?!!

ALCI. Le hija ommi u aħjar li qatt ma kienet.

LUCI. Qatt ma qalituli dan...

ALCI. Hija ngannatek, u billi meta rajtek jien għal l-ewwel darba ssaħħart wara ġmielek, hija superstizzjuża kif inhi riedet tqegħdek fi prova tan-nar qabel ma jiena niżżewġek.

LUCI. Imma allura milli qiegħdha nifhem id-dinja hija mimlija bil-bnedmin li kollha jaraw u jitt-kellmu u huma sensibbli bħalna?

ALCI. Id-dinja hija popolata b'miljuni ta' bnedmin kollha maħluqin xbiha t'Alla wieħed.

L-Aħħar Xena

Is-Sahhara u ta' qabel

- SAH. (*Tidħol mġhottija b' velu iswed*). Ibni Alcidoro l-imħabba li għandi għalik rebbet! Minflok li mort gżajtek l-Imperatur, tlajt fis-sala ta' l-Oraklu u warrabt l-idoli kollha; shet minn qalbi l-ispirti nfernali u beħsiebni ningħaqad mar-ruħ sabiħa tiegħek. (*Idur fuq l-Istatwi u tgħidilhom b' solennità kbira*). 'Erwieh mitlufa, magħkom ma għandhiex x'jorbotni iżjed, hallu dan il-palazz tiegħi, u jiena ninħall minnkom. (*Ma din il-kelma d-dawl jibda' jidbaxxa u jidbiddel issa fuq il-blu u issa fuq l-aħmar, isir donnu terremot u l-erba' statwi jgħebu mi-x-xena. Id-dawl jerga' jicċara, fuq il-palk taqa' hemda u paċi. Is-Sahhara tmur toqgħod għar-rkupptejha quddiem Lucinda*). Prinċipessa Lucinda, aħfirli.
- LUCI. Naf kollox, inti m'intix ommi, iżda jiena naħfirlek ta' kollox.
- SAH. Le, jiena m'inhix ommok, jiena qarraqt bik u ridt ngħaddik minn prova biex nara jekk inti hux tassew thobbx lil ibni. Din il-prova kellha suċċess feliċi u jekk qabel ma kontx ommok issa nkun mil-lum 'il quddiem. Iva, ibni huwa tiegħek.
- LUCI. (*Idur fuq Alcidoro bil-ħlewwa*). Iva, inti tiegħi. Xejn ma jiddispjaċini li ġejt misruqa minn ħdan ommi, għaliex inhoss li jiena twelidt għalik! Xejn ma ridt iżjed ħlief lil Alcidoro tiegħi! (*Jitgħannqu bħal aħwa bl-akbar qima. Hawn tinstema' biċċa mużka u tissokta sakemm tingħalaq il-purtiera*).
- ALCI. Ma ejja inti wkoll fuq sidri biex ninsew li mgħoddi u nidhlu ngħixu taħt sema mimli bil-

kwiekeb ta' hajja ġdida. (*Alcidoro donnu bħal ajkla bil-ġwienah iżomm taħt dirġhajh lil ommu u lil Lucinda*).

SAH. Iva wliedi, jiena ommkom it-tnejn, u kull m'għandi huwa tagħkom, nawguralkom ġejjieni feliċi! Jiena ma kontx hliet Sahhara miżerabbli, iżda ma nafx kif f'daqqa waħda l-kliem ta' ibni laqatni u ressaqni għat-twemmin ta' Alla tiegħu.

LUCI. Alcidoro maħbub tiegħi, haġ'ohra biss nixtieq inkun naf : Liema hu dak Alla li tħobb inti ?

ALCI. Huwa dak li miljuni ta' martri qiegħdin iċar-ċeru demmhom għalih! (*Id-dawl tal-palk jerġa' jittbarxa u jaqa' fuq il-blu, il-figura ta' Pawlu ta' Tarsu liebes kollu l-abjad bil-palma u x-xabla f'idu jaqsam il-palk qalb l-isbaħ dija*). Isktu l-Imghallem tiegħi, il-martri Pawlu ta' Tarsu!!! Miraklu!!!

PAWLU Emmnu f'Alla wiehed u nhabbu bejnitkom. Ghada dik ix-xabla li hasdet rasi sejra taħsad ir-ras tagħkom ukoll u demmkom jiġi miġbur mill-Anġli biex jiehduh fi hdan il-Mulej! (*B'għajeb ta' kulhadd tingħalaq ħelu ħelu l-Purtiera*).

TMIEM TA' L-AZZJONI

TAGHRIF

Tnax-il ktieb stampati godda, il-fjur, fjur xogħol tal-palk edukattiv tas-Salezjan Carmelo Galea, li jin-sabu għall-bejgħ fil-Librerija Ekklezjastika tas-Sur F. Sciortino, il-Belt, u fl-Oratorju Salezjan ta' tas-Sliema. Dawn huma l-ismijiet tal-kotba :

IL-PASSJONI TA' SIDNA ĠESU' KRISTU

L-APPOSTLU SAN PAWL

HOLMA TA' MISSJUNARJU

KONT BIL-GHATX U SQEJTNI

QLUB INKURUNATI BIL-WARD

IT-TRIQ TAL-HAQQ

ERODI

FABIOLA

FI HDAN IL-MULEJ

ŻWIEĠ BIL-BOLLI

GOOD-BYE

MINJIERA TAD-DEHEB

(Massimi u Sentenzi)

Dawn huma kollha Drammi u Kummiedji li kull waħda timla serata shiħa.

Igbru kotba tat-Teatru Malti u aqrawhom bħalma jgħallmuna nagħmlu l-ġnus l-oħra kollha biex ikollna kultura tajba bħal haddieħor.

CARMELO GALEA, S.D.B.

Jinbiegħ 2/6 mil-“Librerija Ekkleżjastika” ta’ F.
Sciortino, Triq il-Merkanti, il-Belt, u mill-Oratorju
Sależjan ta’ tas-Sliema.

Il-qliegħ imur għall-Vokazzjonijiet Sależjani ta
Listess Oratorju.